

MM-139

March-2019

B.A., Sem.-VI

**Core-311 : Geography
(Geography of Resources)**

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 70

- સૂચના : (1) વિદ્યાર્થીઓ મેપ સ્ટેન્સિલ્સનો ઉપયોગ કરી શકશે.
(2) જરૂર જણાય ત્યાં સ્વચ્છ આકૃતિ દોરો.

1. (અ) સંસાધન ભૂગોળની વ્યાખ્યા આપી તેનું વર્ગીકરણ વિગતે સમજાવો. 14

અથવા

સંસાધન ભૂગોળનું કાર્યક્ષેત્ર અને લાક્ષણિકતાઓ સવિસ્તાર વર્ણવો.

- (બ) એક-બે વાક્યમાં ઉત્તર આપો : (કોઈપણ ચાર) 4

- (i) કુદરતી સંસાધનો દ્વારા માનવની કઈ-કઈ આવશ્યકતાઓ સંતોષાય છે ?
(ii) મુખ્ય પ્રાકૃતિક સંસાધનો જણાવો.
(iii) સંસાધનોની ગતિશીલતાનું કારણ જણાવો.
(iv) સંસાધનોનું વર્ગીકરણ કરવામાં જી.ટી. રેનરનો મુખ્ય હેતુ જણાવો.
(v) કયા પ્રકારના સંસાધનોનું મૂલ્ય વધુ અંકાય છે ?
(vi) સંસાધનોનાં મુખ્ય ગુણધર્મો જણાવો.

2. (અ) જમીનની વ્યાખ્યા જણાવી જમીન નિર્માણના કારણો વિગતે ચર્ચો. 14

અથવા

જમીનનું પાર્શ્વચિત્ર આકૃતિ સાથે સમજાવો અને જમીનના પ્રકારો વર્ણવો.

- (બ) ખાલી જગ્યા પૂરો : (કોઈપણ ચાર) 4

- (i) ચર્નોઝમ જમીનનો રંગ _____ હોય છે. (રાતો, કાળો, પીળો)
(ii) પેડલ્ફર જમીન લોહ અયસ્ક અને _____ નાં સંયોજનથી રચાય છે. (તાંબુ, જસત, એલ્યુમિનિયમ)
(iii) ભારતની કાળી કપાસની જમીન _____ નાં નામે ઓળખાય છે. (હિસ્ટોસોલ, મોલિસોલ, સ્પોડોસોલ)
(iv) જમીનના _____ સ્તરમાં જૈવિક ખનીજો રહેલાં હોય છે. (ઉપરના, મધ્યના, નીચેના)
(v) _____ જમીન એ પૂર્ણ જમીન તરીકે ઓળખાય છે. (ગોરાડુ, રેતાળ, કાંપની)
(vi) _____ જમીનનું પડ પાતળું હોય છે. (પહાડી જમીન, જંગલની જમીન, નદી કિનારાની જમીન)

3. (અ) 'જળ એક સંસાધન છે' આ વિધાન વિગતે સમજાવો. 14

અથવા

જળ સંસાધનનું વર્ગીકરણ જણાવી તેનું મહત્ત્વ ચર્ચો.

(બ) ખાલી જગ્યા પૂરો : (કોઈપણ ત્રણ) 3

(i) પાણીનું ઉત્કલન બિંદુ _____ સે.ગ્રે. છે. (0°, 100°, 38°)

(ii) સાગર જળમાં _____ વરસાદનું પાણી પડે છે. (35%, 27%, 78%)

(iii) પૃથ્વી પર જળ _____ સ્વરૂપમાં રહેલું છે. (ઘન, પ્રવાહી, બંને)

(iv) પાણીનું રાસાયણિક સૂત્ર _____ છે. (H₂O, O₃, HCl)

(v) _____ દેશમાં સૌથી મોટું સિંચાઈનું તંત્ર આવેલું છે. (પેરુ, શ્રીલંકા, પાકિસ્તાન)

4. (અ) ખનીજ સંસાધનોનું વર્ગીકરણ જણાવી, લોહ અયસ્કના વૈશ્વિક વિતરણ, ઉત્પાદન અને ઉપયોગ સમજાવો. 14

અથવા

બિન-ઘાતુમય ખનીજો જણાવી મીઠાની પ્રાપ્તિ, ઉપયોગ અને આંતરરાષ્ટ્રીય વ્યાપાર પર નોંધ લખો.

(બ) ખાલી જગ્યા પૂરો : (કોઈપણ ત્રણ) 3

(i) _____ પર્વતમાળા તાંબાના વિશાળ ક્ષેત્ર ધરાવે છે. (હિમાલય, એન્ડીઝ, એટલાસ)

(ii) ગંધક મુખ્યત્વે _____ માં વપરાય છે. (બાંધકામ, કૃષિ-જંતુનાશક દવાઓ, પ્લાસ્ટિક)

(iii) ભારતના _____ પ્રદેશમાંથી લોહ અયસ્ક મળી આવે છે. (ઝારખંડ, ગુજરાત, કેરળ)

(iv) કાયોલાઈટ નામની એલ્યુમિનિયમની અયસ્કની પ્રાપ્તિ _____ દેશમાંથી થાય છે. (કોએશિયા, ગુયાના, ગ્રીનલેન્ડ)

(v) આરસની સૌથી વધુ નિકાસ કરતો દેશ _____ છે. (અફઘાનિસ્તાન, ટર્કી, ઈરાન)

Seat No. : _____

MM-139

March-2019

B.A., Sem.-VI

Core-311 : Geography (Geography of Resources)

Time : 2.30 Hours]

[Max. Marks : 70

- Note :**
- (1) Students can use map stencils.
 - (2) Draw neat diagrams wherever necessary.

1. (A) Give the definition of resource geography and classify it in detail. 14

OR

Describe the scope and characteristics of resource geography in detail.

- (B) Answer in **one-two** sentences : (any **four**) 4
- (i) Which human necessities are satisfied through natural resources ?
 - (ii) Inform the main natural resources.
 - (iii) State the cause of mobility of resources.
 - (iv) State the main purpose to categorize resources as per G. T. Rainer.
 - (v) What kinds of resources are more valuable ?
 - (vi) Mention the main properties of resources.

2. (A) State the definition of soil, describe the causes of soil formation. 14

OR

Explain the soil profile with diagrams, and describe the types of soil.

- (B) Fill in the blanks : (any **four**) 4
- (i) The colour of the Chernozem soil is _____. (Red, black, yellow)
 - (ii) Padalfer soil is formed by the combination of iron ore and _____. (Copper, zinc, aluminium)
 - (iii) India's black cotton soil is known as _____. (Histosols, Mollisols, Spodosols)
 - (iv) There are biological minerals in the _____ level of the soil. (Upper, middle, bottom)
 - (v) _____ Soil is known as the complete soil. (Loamy, sandy, Alluvial)
 - (vi) _____ Soil has thin layer of crust. (Mountain soil, forest soil, river bed soil)

3. (A) 'Water is a Resource' Explain this statement in detail. **14**

OR

State the classes of water resources, and describe it.

- (B) Fill in the blanks : (Any **three**) **3**
- (i) Boiling points of water _____ Celsius. (00, 100 , 38)
 - (ii) In the ocean water _____% of rain falls. (35%, 27%, 78%)
 - (iii) The water on the planet is in _____ form. (Solid, liquid, both)
 - (iv) The chemical formula of water is _____. (H₂O, O₃, HCl)
 - (v) _____ Country has the largest irrigation system. (Peru, Sri Lanka, Pakistan)
4. (A) Explain the classification of mineral resources, explain the global distribution, production and use of iron ore. **14**

OR

Mention the non-metallic minerals, and write a note on the procurement, usage and inter-national trade for Salt.

- (B) Fill in the blanks : (Any **three**) **3**
- (i) _____ Mountain beads have a large field of copper. (Himalayas, Andes, Atlas)
 - (ii) Sulphur is mainly used in _____. (Construction, agricultural-insecticidal drugs, plastic)
 - (iii) Iron ore is found in the _____ region of India. (Jharkhand, Gujarat, Kerala)
 - (iv) Aluminium ores of cryolite is found from the _____ country. (Croatia, Guyana, Greenland)
 - (v) The country having the largest export of marbles is _____. (Afghanistan, Turkey, Iran)
-